

співпраці. Зокрема, вбачаються доречними проведення спільних інформаційних кампаній, спрямованих на зниження рівня віктимності населення та усунення ряду детермінантів (наприклад, пропаганда російської федерації, спрямована на посилення сепаратистських настроїв, може бути нейтралізована шляхом активізації роботи у напрямі національно-патріотичного виховання молоді), організація спільних конференцій та круглих столів, спрямованих на розв'язання актуальних проблем у сфері протидії злочинності [4, с. 120].

Отже, на підставі викладеного вище можна зробити висновок про те, що взаємодія неурядових організацій з органами та підрозділами Національної поліції є багатогранною та охоплює такі напрями, як: спільна участь в охороні публічного порядку та безпеки, обмін інформацією, допомога у розширенні матеріально-технічної бази, проведення інформаційних кампаній та науково-практичних заходів тощо.

Загострення криміногенної ситуації в Україні, пов'язане з агресивною політикою російської федерації, вимагає поглиблення співпраці між неурядовими організаціями та органами і підрозділами Національної поліції у сфері протидії злочинності. Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо аналіз питання взаємодії неурядових організацій з іншими правоохоронними органами у сфері протидії злочинності.

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

2. Юнін О. С. Теоретико-правові засади надання послуг працівниками поліції. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 1. С. 13–19.

3. Шевченко С. І. Окремі аспекти правового регулювання забезпечення публічного порядку в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. № 6. С. 68–71.

4. Шаблістий В. В. Безпековий вимір кримінального права України: людиноцентристське дослідження : монографія. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ : Ліра ЛТД, 2015. 420 с.

УДК 351.74+623-746-519

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/415-417

Ігор ЛУГОВИЙ

радник Голови

Національної поліції України,

кандидат юридичних наук, доцент

ПОСИЛЕННЯ РОЛІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ВИКОРИСТАННЮ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ

Використання безпілотних літальних апаратів (далі – БПЛА) в умовах сьогодення є особливо актуальним. Такі засоби стали надзвичайно важливим фактором, який в умовах збройної агресії РФ надає змогу силам безпеки і оборони ефективно протидіяти ворогу з мінімізацією ризиків для життя і здоров'я особового складу.

Можна виокремити наступні можливості використання БПЛА правоохоронними структурами: запобігання терористичним актам; операції по боротьбі з організованою злочинністю; операції із затримання злочинців і розшуку зниклих людей; обстеження місця злочину; профілактичне відеоспостереження; контроль масових заходів і акцій протесту; забезпечення VIP-зустрічей, зустрічі на найвищому рівні; підтримка оперативного зв'язку; запобігання нелегальній міграції і контрабанді; аналіз причин ДТП; відстеження викрадених автомобілів; запобігання браконьєрству, незаконній розробці надр і вирубці лісів тощо [1, с. 108].

Поряд з цим, такі засоби також все частіше використовуються у протиправних цілях: польоти БПЛА у заборонених зонах та над об'єктами, що охороняються; польоти над територіями військових об'єктів, електростанцій, у тому числі атомних, об'єктів залізниці, нафтогазодобувної промисловості, інших об'єктів критичної інфраструктури; польоти БПЛА, які порушують права осіб на особисте і сімейне життя, гарантовані Конституцією України; протиправна діяльність з використанням БПЛА, пов'язана з порушенням державного кордону в повітряному просторі України, зокрема переміщення через державний кордон наркотичних речовин, зброї, тютюнових виробів тощо.

Однак, на сьогодні на жоден правоохоронний орган не покладено повноваження щодо притягнення осіб, у тому числі експлуатантів БПЛА, до відповідальності за порушення порядку та правил використання повітряного простору України.

У липні 2023 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування правоохоронними органами безпілотних повітряних суден та протидії їх незаконному використанню [2].

Він передбачає розширення повноважень правоохоронних органів, в тому числі Національної поліції України, для створення дієвої системи протидії загрозам учинення за допомогою безпілотних повітряних суден протиправних діянь, притягнення правопорушників до відповідальності, а також удосконалення правового регулювання використання спеціальних засобів уповноваженими державними органами щодо припинення протиправного використання БПЛА, зокрема:

1. Розширення основних повноважень поліції (доповнення ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію»):

- використовує повітряні судна, безпілотні повітряні судна, транспортні засоби, що рухаються по поверхні води або під нею, у тому числі дистанційно керовані;

- вживає заходів для запобігання, виявлення та припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден над визначеною територією чи об'єктом із спеціальним режимом або над місцем здійснення спеціального поліцейського контролю, проведення операцій із припинення правопорушення.

2. Розширення переліку спеціальних засобів, які поліцейські можуть використовувати для виконання своїх повноважень (доповнення ст. 42 Закону України «Про Національну поліцію»): засоби та/або пристрої, призначені для виявлення, припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден, у тому числі для перехоплення сигналів дистанційного керування, пошкодження чи знищення таких суден та/або складових частин безпілотних авіаційних систем.

3. Визначення правових підстав застосування вищезазначених спеціальних засобів (доповнення ст. 45 Закону України «Про Національну поліцію»), які можуть застосовуються під час:

- припинення порушень порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що такі судна використовуються для вчинення правопорушення або становлять загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського;

- охорони визначеної території чи об'єкта із спеціальним режимом, об'єкта критичної інфраструктури або місця здійснення спеціального поліцейського контролю, а також у разі участі у здійсненні державної охорони органів державної влади та посадових осіб.

4. Розширення підстав застосування вогнепальної зброї (доповнення ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію»): для примусового припинення польоту безпілотного повітряного судна, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що таке судно використовується для вчинення правопорушення або становить загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського, шляхом пошкодження чи знищення безпілотного повітряного судна та/або складових частин безпілотної авіаційної системи [3].

Також, з метою забезпечення дотримання порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден у травні 2023 року Верховною Радою України в першому читанні ухвалено проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за порушення порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден» [4]. Вказаним законопроектом пропонується передбачити адміністративну відповідальність за вказані правопорушення та розширити повноваження Національної поліції України щодо притягнення правопорушників до такої відповідальності.

Серед основних пропонованих положень можемо виокремити наступні.

1. Доповнення ст. 111 КУпАП ч. 6, 7 наступного змісту:

- порушення порядку та правил використання повітряного простору України при експлуатації безпілотного повітряного судна, а так само внесення змін у конструкцію безпілотного повітряного судна та/або обладнання для дистанційного керування ним,

спрямованих на приховування інформації про місцезнаходження безпілотного повітряного судна та/або його переміщення в повітряному просторі України під час польоту, створення радіозавад та/або інших перешкод польотам безпілотних повітряних суден, що використовуються правоохоронними органами під час забезпечення громадського порядку і громадської безпеки, протидії правопорушенням, охорони прав і свобод людини;

- частина 7 передбачає відповідальність за повторне вчинення вказаного правопорушення.

2. Надання повноважень органам Національної поліції розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення за ч. 6 ст. 111 КУпАП (крім порушень, учинених над прикордонною смугою, пунктом пропуску (пунктом контролю) через державний кордон України, контрольним пунктом в'їзду-виїзду, об'єктом Державної прикордонної служби України).

3. Наділення уповноважених на те посадових осіб органів Національної поліції правом складати протоколи за ч. 7 ст. 111 КУпАП (передбачається, що розглядати такі справи будуть районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді)).

4. Можливість застосування при вчиненні вищевказаних правопорушень такого заходу забезпечення провадження у справі про адміністративне правопорушення як адміністративне затримання на строк до 3 годин.

5. Накладення на порушників адміністративних стягнень:

- штраф в розмірі від шістдесяти до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ч. 6 ст. 111 КУпАП);

- штраф в розмірі від чотирьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян із конфіскацією безпілотного повітряного судна та/або складових частин безпілотної авіаційної системи (ч. 7 ст. 111 КУпАП).

Можемо підсумувати, що вже прийняті законодавчі новели, а також пропонувані зміни до чинних нормативно-правових актів, певним чином унормовують національне законодавство відповідно до вимог міжнародних стандартів та норм щодо використання БПЛА, а також є вагомим кроком до створення системи безпечного повітряного простору на території України.

1. Мовчан А.В., Мовчан М.А. Використання безпілотних літальних апаратів у діяльності правоохоронних органів. *Соціально-правові студії*. 2020. Випуск 3 (9). С. 104-110.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування правоохоронними органами безпілотних повітряних суден та протидії їх незаконному використанню: Закон України від 13 липня 2023 року. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3232-IX#Text>.

3. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 року. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

4. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за порушення порядку та правил використання повітряного простору України експлуатантами безпілотних повітряних суден: проект Закону України від 07 листопада 2022 року. URL.: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40785>.

УДК 351.74

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/417-419

Ростислав МОЛЧАНОВ

доцент кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПОРЯДКУ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Оголошення воєнного стану в Україні у лютому 2022 року кардинально змінило умови функціонування всіх державних органів, в тому числі й Національної поліції. Нові реалії вимагають від поліції ефективного реагування на загрози публічній безпеці та порядку в умовах бойових дій, масового переселення громадян, можливої диверсійної діяльності